

UPPSALA
UNIVERSITET

Studiehandledning på modersmålet

Stöd för språk- och kunskapsutveckling

Anne Reath Warren Fil.dr.

Lektor i didaktik- flerspråkighet och nyanländas lärande

anne.reath.warren@edu.uu.se

UPPSALA
UNIVERSITET

Föreläsningsserie

- Studiehandedning – lagstiftning och forskning
- Studiehandedning – organisering och implementering
- Modersmålsundervisning – ett steg mot flerspråkighet
- Migration och utbildning

Syfte med föreläsningen

- Att klargöra vad studiehandedning på modersmålet är och varför det finns som stöd för lärande i den svenska skolan
- Att beskriva den lagstiftning och de styrdokument som gäller för studiehandedning på modersmålet i skolan
- Att lyfta forskningen om studiehandedning på modersmålet.

Utmaningar för nyanlända

- Nyanlända elever förväntas:
lära sig svenska ("vardags"-svenska och "skol"-svenska)
+ utveckla kunskaper i ämnen som lärs ut på svenska
= en dubbel uppgift.
- Ju äldre eleven är när hen kommer till skolan desto svårare, mer komplext och mer ämnesspecifikt är det språk som de behöver kunna använda för att utveckla ämneskunskaper

- Skolspråket blir alltmer specialiserat i takt med elevens kunskapsnivå och ålder
- Vardagsspråket räcker helt enkelt inte till, för att uttrycka det ämnesinnehåll som behandlas i de högre årkurserna
- Skolans ämnesinnehåll behandlas ofta via skrift vilket gör att elever, för att kunna lära och delta i skolans undervisning, också behöver skolspråk
- Under skolåren blir det allt större skillnad mellan de språk som används i olika ämnen
- Elever behöver inte bara lära sig ett allmänt skolspråk, utan också hur olika skolämnen språkligt uttrycker "sitt" ämnesinnehåll.

(Reath Warren & Uddling, 2019, s.2)

Varför studiehandledning?

- Studiehandledning på modersmålet kan stötta nyanlända elever under tiden att de lär sig svenska genom att:
 - Arbeta med ämnesuppgifter (skrivna på svenska) på det språk som eleven kan bäst
 - Förklara svenska ord/begrepp/uppgifter/språkliga strukturer för eleven på det språk som eleven kan bäst.
 - Studiehandledare spelar också stor roll för elevers trygghet och förståelse av den svenska skolan och det svenska samhället (Reath Warren, 2021a).

Studiehandledning och studieresultat

Det finns inga systematiska studier som över tid följer elever med studiehandledning och bedömer vad studiehandledningen i sig betyder för studieresultat.

Men...

- Studiehandledning på modersmålet anses vara en av de viktigaste pedagogiska interventionerna för nyanlända elever
- ”Det finns inget annat stöd i skolan som på samma sätt direkt adresserar de nyanlända elevernas största utmaning, nämligen avsaknad av kunskaper i svenska språket och därigenom möjligheter att inte bara följa undervisningen och uppnå kunskapskraven, utan även ta del av övriga stödresurser som skolan kan och ska erbjuda” (Utbildningsdepartementet, 2019, s. 299) .

Nyanlända i skollag

Bedömning av en elevs kunskaper

12 c § En nyanländ elevs kunskaper ska bedömas om en sådan bedömning inte är uppenbart onödig.

Om det behövs ska en sådan bedömning göras även för en elev som

1. har varit bosatt utomlands och som har påbörjat sin utbildning här senast vid höstterminens start det kalenderår då han eller hon fyller sju år, eller
2. efter skolgång i Sverige har varit bosatt utomlands och därefter har återvänt till Sverige för att återuppta sin utbildning här.

Rektorn ansvarar för att bedömningar görs enligt första och andra styckena.

/.../

Resultatet av en bedömning enligt **12 c §** ska beaktas vid beslut enligt 12 e och h § § , upprättande av individuell studieplan enligt 12 g § och **bedömning av behov av studiehandledning på modersmålet** enligt 12 i § samt vid övrig planering av undervisningen och vid fördelning av undervisningstiden. *Lag (2018:1303).*

Studiehandledning i Skollagen

Studiehandledning på modersmålet

12 i § En nyanländ elev, som har tagits emot inom skolväsendet i högstadiet i grundskolan, grundsärskolan eller specialskolan och vars kunskaper har bedömts enligt 12 c §, ska få studiehandledning på modersmålet om det inte är uppenbart obehövligt.

Studiehandledningen ska syfta till att ge eleven förutsättningar att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Studiehandledningen får ges på elevens starkaste skolspråk, om det är ett annat än modersmålet.

Lag (2018:1303). (Skollagen (2010:800)).

Studiehandledning på distans

När modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet får överlämnas på entreprenad inom vissa skolformer

14 § Uppgifter som avser modersmålsundervisning eller studiehandledning på modersmålet får överlämnas till en annan huvudman inom skolväsendet på entreprenad inom

1. grundskolan,
2. grundsärskolan,
3. specialskolan,
4. sameskolan,
5. gymnasieskolan, och
6. gymnasiesärskolan.

Ett överlämnande av uppgifter som avser studiehandledning på modersmålet får innebära att studiehandledning ges i interaktiv form med informations- och kommunikationsteknik där eleven och studiehandledaren är åtskilda i rum men inte i tid.

(2020:605).

Studiehandledning i förordningarna

Studiehandledning på modersmålet (grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan) samt (gymnasieskolan och gymnasiesärskolan)

4 § En elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det.

En elev som ska erbjudas modersmålsundervisning och som före sin ankomst till Sverige har undervisats på ett annat språk än modersmålet får ges studiehandledning på det språket i stället för på modersmålet, om det finns särskilda skäl.

Studiehandledning enligt första eller andra stycket får ges i interaktiv form med informations- och kommunikationsteknik där eleven och studiehandledaren är åtskilda i rum men inte i tid, om det inte finns någon lämplig person inom skolenheten som kan ge studiehandledning och huvudmannen trots upprepade ansträngningar inte har lyckats anställa en sådan.

Förordning (2020:779). (Skolförordningen 2011:185) Förordning (2020:780).
(Gymnasieförordningen 2010: 2039)

Forskning om studiehandledning

- **Klassrums-observationer:**

- Studiehandledning kan bidra till interaktionell och språklig stöttning (Uddling, 2013) och är till stor hjälp för att hänga med i undervisningen (Nilsson Folke, 2015).
- Studiehandledning skapar ett utrymme för transspråkande som stöttar språk- och kunskapsutveckling (Reath Warren, 2016).
- Svårigheter med samarbete och brist på studiehandledare (Avery, 2016; Jepson Wigg, 2016).
- Studiehandledning under prov kan hjälpa nyanlända elever men kan även göra lärare pedagogisk sårbar (St. John, 2018)
- Transspråkande under SH bidrog till 1) framhävnig av elevernas kunskaper och språk, 2) metalingvistiskt kunskaper (som inte läraren hade), 3) Igenkänning, 4) tillit, 5) inkludering, 6) positiva social och emotionell utveckling, 7) Bättre kommunikation med vårdnadshavare, 8) inkludering i beslutttagande i skolan. (Dávila & Bunar, 2020)

- **Intervju-/enkätstudier:**

- (ämnes- och klasslärare) Studiehandledning anses bidra till kunskapsutveckling i olika skolämnen (Juvonen, 2015).
- (elever: språkintruktionsprogrammet) Studiehandledning hjälper nyanlända att förstå den svenska skolan (Sharif, 2016).
- (studiehandledare/lärare) Studiehandledare positioneras som både jätteviktiga men marginaliserade; som ordningsman men inte pedagog; som rollmodell (Thorstensson Dávila, 2016)
- (studiehandledare) Studiehandledning anses stötta nyanlända elever, öka deras självständighet och vilja att delta i ämnesundervisning (Rosén, 2018).
- (studiehandledare) Studiehandledares uppdrag och agens påverkas av deras egen kompetens (språkligt och kunskapsmässigt), möjligheter för samarbete med lärare och organisering av SH (Straszer m.fl. 2019)

Att skapa goda relationer

“In an interview, Hassan mentioned that he often took it easy with the students, as they did not always feel good /.../ Hassan said that it was important to ‘create a relationship so that they feel secure, so that they can talk about anything’. This indicates that Hassan positions himself as a kind of bicultural mentor (Suárez-Orozco & Suárez-Orozco, 2009: 338) who can help students understand their new environment (cf. Reath Warren, 2016; Sharif, 2016), which is an essential precondition for learning” (Reath Warren, 2021b).

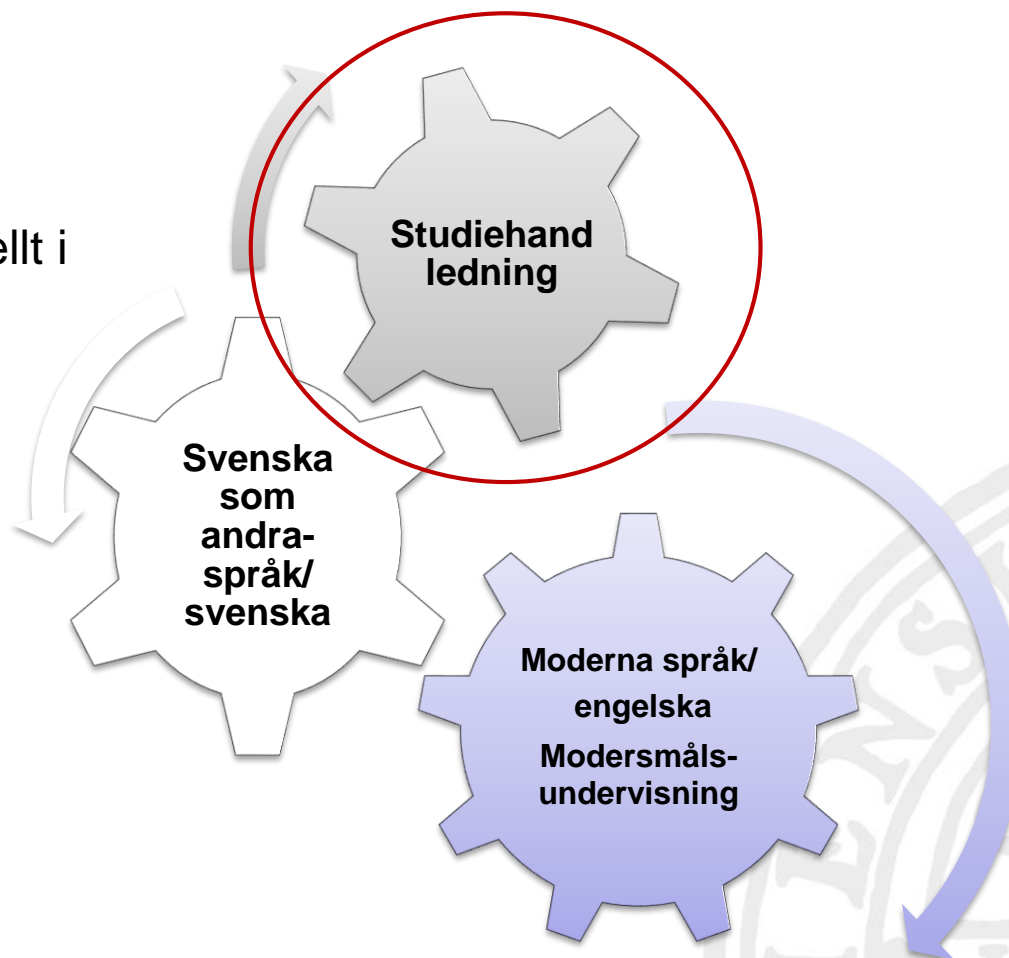

Att bygga broar

- Byggde broar mellan elevernas redan existerande kunskaper och de nya kunskaper på svenska:
 - ” Mohammed explains social sciences as a subject in Somali, mixed with Swedish. Suddenly he says in Swedish: And what we will talk about now is Sweden. They seem to talk about the Swedish geography, cities, the capital Stockholm, inhabitants, the highest mountain, and the rivers, filling in concepts in their booklet. I hear him say in Swedish: there is no desert in Sweden. (Translation of field notes 2017-11-15)” (Winlund, 2020, s. 8)

I teori och potentiellt i
praktiken...

Anne Reath Warren Fil.dr.
Lektor i didaktik – flerspråkighet och nyanländas lärande
anne.reath.warren@edu.uu.se

...flerspråkiga
Individer.

References

- Avery, H. (2016). At the bridging point: tutoring newly arrived students in Sweden. *International Journal of Inclusive Education*, 1–12. <https://doi.org/10.1080/13603116.2016.1197325>
- Dávila, L. T., & Bunar, N. (2020). Translanguaging Through an Advocacy Lens : The Roles of Multilingual Classroom Assistants in Sweden. *European Journal of Applied Linguistics*, 1–20.
- Gareis, M., Oxley, S., & Reath Warren, A. (2020). Studiehandedning på modersmålet i praktiken. Skolverket. <https://www.skolverket.se/download/18.645f1c0e17821f1d15c4676/1624257074482/Artikel-4-Studiehandedning-pa-modersmal-i-praktiken-2.pdf>
- Jepson Wigg, U. (2016). Betydelsefulla skeden: Från introducerande till ordinarie undervisning. In P. Lahdenperä & E. Sundgren (Eds.), *Skolans möte med nyanlända* (pp. 65–91). Liber.
- Juvonen, P. (2015). Lärarröster om direktplacering av nyanlända elever. I: N. Bunar (red.), *Nyanlända och Lärande - mottagande och inkludering* (s. 139–176). Natur och Kultur.
- Nilsson Folke, J. (2015). Från inkluderande exkludering till exkluderande inkludering? In N. Bunar (Ed.), *Nyanlända och Lärande - mottagande och inkludering* (pp. 37–80). Natur och Kultur.
- Reath Warren, A. (2016). Multilingual study guidance in the Swedish compulsory school and the development of multilingual literacies. *Nordand*, 11(2), 115–142.
- Reath Warren, A., & Uddling, J. (2019). *Språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt i studiehandedning på modersmål*. Skolverket. <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/sprak--och-kunskapsutvecklande-arbetssatt-i-studiehandedning>
- Reath Warren. (2021a). Studiehandedning på modersmålet – teori och didaktik. Natur och Kultur.
- Reath Warren, A. (2021b). Semiotic Assemblages in Study Guidance in the Mother Tongue. In P. Juvonen & M. Källkvist (Eds.), *Pedagogical Translanguaging: Theoretical, Methodological and Empirical Perspectives*. Multilingual Matters.

- Rosén, J. (2018). Bro eller krycka? Studiehandledning som pedagogisk praktik i svensk grundskola. In T. Otterup & G. Kärsten-Ebling (Eds.), *En god fortsättning* (pp. 183–198). Studentlitteratur.
- SFS 2010:800 *Skollagen*.
- SFS 2010:2039 *Gymnasieförordningen*.
- SFS 2011:185 *Skolförordningen*.
- Sharif, H. (2016). Ungdomarnas beskrivningar av mötet med introduktionsutbildningen för nyanlända. “Inte på riktigt, men jätteviktigt för oss.” In P. Lahdenperä & E. Sundgren (Eds.), *Skolans möte med nyanlända* (pp. 92–110). Liber.
- St. John, O. (2018). Between question and answer: Mother tongue tutoring and translanguaging as dialogic action. *Translation and Translanguaging in Multilingual Contexts*, (November), 334–360. <https://doi.org/10.1075/ttmc.00017.stj>
- Straszer, B., Rosén, J., & Wedin, Å. (2019). Studiehandledning på modersmål. *Educare - Vetenskapliga Skrifter*, (3), 49–61. <https://doi.org/10.24834/educare.2019.3.4>
- Thorstensson Dávila, L. (2016). The pivotal and peripheral roles of bilingual classroom assistants at a Swedish elementary school. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 0050, 1–12. <https://doi.org/10.1080/13670050.2016.1224224>
- Uddling, J. (2013). *Direktintegrerade elevers möjligheter till lärande i ämnesundervisningen* (Masters thesis). Department of Language Education, Stockholm University.
- Utbildningsdepartementet. (2019). *För flerspråkighet, kunskapsutveckling och inkludering. Modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål* (SOU 2019:18). Stockholm. Hämtat från <https://www.gov.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2019/05/sou-201918/>
- Winlund, A. (2020). Emergent literacy instruction: ‘continua of biliteracy’ among newly immigrated adolescents among newly immigrated adolescents. *Language and Education*, 0(0), 1–18. <https://doi.org/10.1080/09500782.2019.1701006>